

Impozantní vrcholy hor v národním parku Glacier

Národní park Glacier

– neprávem opomíjená krása severoamerických hor

Jana Vavřinová

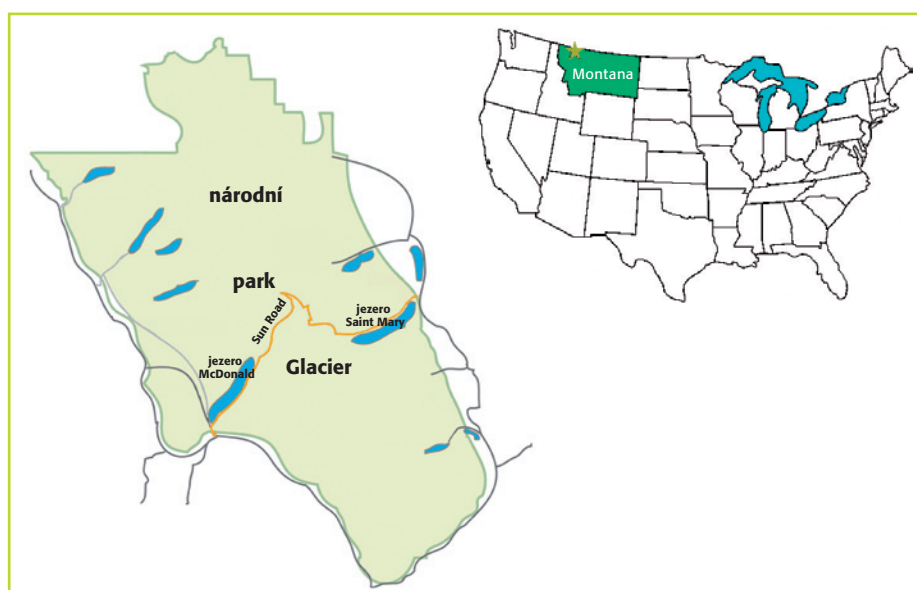
Rok co rok míří miliony Američanů i zahraničních turistů do vyhlášených národních parků na západě USA. Jejich nejčastějšími cíly jsou národní parky Yellowstone, Yosemite nebo Skalnaté hory. Ale i Ledovcový národní park (Glacier National Park) ve státě Montana má návštěvníkům co nabídnout.

Mezinárodní mírový park Waterton-Glacier (Waterton-Glacier International Peace Park) vznikl v roce 1932 spojením národního parku Glacier na americké straně a národního parku Watertonská jezera (Waterton Lakes) v Kanadě jako vyvrcholení dlouholeté spolupráce obou zemí v ochraně přírody. Správci parků si proto zakládají na tom, že přeshraniční chráněná území se stala vůbec prvním „mírovým parkem“ na světě. Obě velkoplošná chráněná území jsou z pohledu globální ochrany přírody natolik významná, že byla vyhlášena biosférickými rezervacemi a od roku 1995 oprávněně patří k přírodním památkám světového dědictví UNESCO.

Na americké straně byl Ledovcový národní park zřízen 11. května 1910. Více než 4 046 km² zaujímají lesy, horské louky a jezera.

Čarokrásná ledovcová krajina je skutečným rájem pro vysokohorskou turistiku s více než 1 127 km udržovaných stezek, které vás provedou celou řadou ekosystémů. Chráněné území je jako stvořené nejen pro studium

působivých ledovcových jevů, ale každý zájemce tu najde mnohé z toho, co popisují učebnice geologie – velká údolí ve tvaru písmene „U“, ledovcová jezera, splazy a horské štíty.

Na území národního parku probíhá federální vládou financovaný dlouhodobý výzkum dopadů změn klimatu na zdejší přírodu. Zatímco v polovině 19. století, kdy do kraje začali pronikat první běloši, tu napočítali na 150 ledovců, dnes jich zůstala jen šestina.

Přírodní živly aneb požáry – ano, či ne?

Péče o park byla vždy spojena s pravidelně se opakujícími záplavami způsobenými táním ledovců a také s požáry, a to jak přírodními, tak založenými lidmi. Zatímco řízené (*back-burn*) požáry je možné regulovat, nekontrolované vznikají nejčastěji neúmyslně nepozorností návštěvníků parku. Stejně jako hurikány v oblasti Mexického zálivu či tornáda v Kansasu, i požáry v Glacier National Park dostávají jména. Ten z roku 2003 se jmenuje Robertův oheň. Byl založen mimo hranice parku, a protože tehdy park zažíval již páté suché léto po sobě, oheň se velmi rychle šířil a zničil plných 12 % rozlohy chráněného území. Jméno dostal podle člověka, který jej viděl a nahlásil.

Jádro národního parku je nazýváno Korunou kontinentu (*Crown of the Continent*), kde se nacházejí – alespoň podle tvrzení správců parku – jedny z nejlépe zachovaných původních ekosystémů mírného pásu na světě. Také voda se jako další činitel významně podílela na vzniku údolí ve tvaru písmene „V“ stejně jako na sedimentaci hornin. Ostatně návštěvníci se o výsledku zmiňovaného procesu mohou přesvědčit na různých barevných vrstvách usazených hornin. Podsouvání pacifické pevninské desky pod americkou mělo za následek vyvrásnění řady pohoří včetně Skalnatých hor. Ještě po vzniku parku byly záplavy a přírodní požáry považovány za katastrofu a nikoliv za přirozené procesy. V současné době se vedení parku na americké straně snaží ochránit přirozené a přírodě blízké biotopy a obnovit přirozené procesy – tedy i požáry.

V kraji Černonožců

Území dnešního národního parku obývali po staletí préríjní indiáni. Moderní cesty a turistické trasy sledují stezky, po nichž původní obyvatelé putovali krajinou, a návštěvnícká centra se dnes nacházejí na místech, kde dříve stavěli své stanové tábory. V části parku zvané Černá noha (*Blackfeet*) se dodnes udržel přírodě blízký způsob hospodaření a využívání území. Černonožci, kteří na rozdíl od Siouxů či Čejenů svá loviště bělochům raději prodali za 1,5 milionu USD, dali kraji poetické jméno Zářivé hory.

Již na začátku 19. století se na místní přírodě podepsali lovci kožešin, které na konci 19. století vystřídaly zástupy zlatokopů. Horské vrcholy, jezera, jako je 164 m hluboké McDonaldovo jezero, či vodní toky (*Thompson Creek*) připomínají jmény první bělochy,

V horách se může návštěvník názorně seznámit se sedimentačními procesy.

kteří sem z nejrůznějších důvodů zavítali. Zlom nastal v roce 1892, kdy byla postavena Velká severní železnice (*Great Northern Railway*), která zpřístupnila do té doby hůře dostupné nesporné krásy celé oblasti veřejnosti. Železniční společnost dosáhla toho, že vláda začala v části dnešního národního parku nejdříve chránit lesy, i když těžba nerostných surovin byla i nadále povolena. Se vznikem parku jsou spojena jména dvou vizionářů – George Birda Grinnella a Fredricka Godsala. Protože jim ležel na srdci osud tohoto neprávem opomíjeného koutu severoamerického subkontinentu, přičinili se výrazně o to, že v roce 1895 vyhlásily úřady na kanadské a o patnáct let později na americké straně národní park.

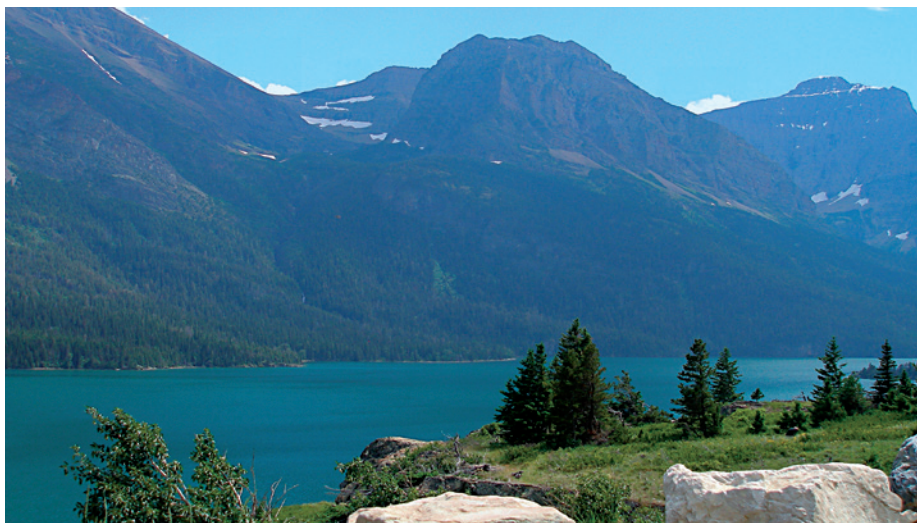
Právě proto, že se v parku střídají ledovce s plochami bez ledu a sněhu, nalezneme zde rozmanitou mozaiku rostlin, ale i živo-

čichů. Slunné kopcovité plochy jsou teplé a suché, stinné svahy zase studené a vlhké, břídlíce střídá jíl. Na území parku najdeme na 1 200 cévnatých rostlin. Vřesům přibuzná stále zelená libavka poléhavá (*Gaultheria procumbens*) a mechorosty rodu *Ptilium* preferují stinné douglaskové lesy či porosty zeravu obrovského (*Thuja plicata*).

Krajina na pomezí Skalnatých hor a Velkých plání vyniká neustálým střídáním horských planin a hřebenů, ledovců a stepí (prérí). Při jediné túře lze tak vidět na jednom místě hory porostlé smrkem Engelmanovým (*Picea engelmannii*) a jedlí plstnatoplodou (*Abies lasiocarpa*), typickou pro Skalnaté hory, a při pohledu východním směrem zvlněné prerie. Pouze několik pohoří v USA se může pochlubit obdobnou rozmanitostí biotopů – národní park totiž hostí více než 70 druhů savců a 260 druhů ptáků. Z jele-

Kromě Cesty ke slunci byla v národním parku vybudována řada stezek pro cyklisty.

Jezero McDonald je největším v NP Glacier.

novitých návštěvníky bezpochyby nejvíce zaujmou losi američtí (*Alces alces americanus*). Kamzíci běláci (*Oreamnos americanus*), kteří se stali oficiálním symbolem národního parku, se lidí vůbec nebojí: v létě je hledejte spíše ve vyšších polohách, kam se vypravují za potravou. V parku žije hned několik smeček vlků obecných (*Canis lupus*), kteří sem nebyli na rozdíl od Yellowstonekého národního parku vysazeni, ale park před čtvrtstoletím znovuosídlili. Pobytové stopy nedávno potvrdily, že na americko-kanadském pomezí přežívá, i když nijak hojně, rosomák (*Gulo gulo*). V nižších polohách můžete při velkém štěstí narazit na pumy americké (*Puma concolor*), Američany příznačně nazývané horský lev. Velkým šelmám ale bezpochyby vévodí legendární symbol amerického Západu medvěd grizzly (*Ursus arctos horribilis*). Vědci, studující místní populaci, dospěli použitím analýzy DNA k závěru, že park obývá na 300 jedinců. Od strážců se vám samozřejmě dostane ústního i písemného varování, kterým místům se raději vyhnout a jak se zachovat při setkání s grizly, když už k němu dojde.

Při naší projíždce po jezeře McDonald s více než 25 druhů původních a řadou nepůvodních druhů ryb, které je na rozdíl od původních dovoleno lovit, jsme pozorovali majestátního orla bělohlavého (*Haliaeetus leucocephalus*), jenž se dostal do znaku Spojených států. Hnízdí zde také z Eurasie známý orel skalní (*Aquila chrysaetos*), nápadná severská kachna kačka strakatá (*Histrionicus histrionicus*) nebo kolibřík rezavolesklý (*Selasphorus rufus*), který na rozdíl od zažité představy o těchto opeřencích vyvádí mláďata až na jihu Aljašky.

Cesta ke slunci

Tohle všechno je možné vidět během jediného dne, jednoho odpoledne. Celým parkem můžete projet autem po tzv. *Going-to-the-Sun Road*. Cesta ke slunci plně dostojí svému názvu, protože vás provede od slunných prérí až po sněhem pokryté vrcholky hor, od jednoho návštěvnického centra k druhému. Její stavba trvala plných jedenáct let, byla dokončena v roce 1932, je dlouhá 87 km a vyžádala si tři lidské životy. Protože se nachází v národním parku, nebyly

při stavbě použity parní válce a na stavenišť se vše nosilo na zádech nebo dopravovalo na koních. Ale pozor, vaše auto nesmí být delší než 6,4 m a širší než 2,43 m, jinak vás strážci parku na Cestu ke slunci vůbec nepustí. Věřte, že na to přijdou, protože všechny vjezdy do parku mají závoru, u které musíte nejdříve zaplatit, a proto všichni vědí, v jakém vozidle jedete. V létě stojí týdenní vstupenka pro automobil 25 USD (475 Kč), v zimě jen 15 USD (285 Kč) nebo si je možné za 35 USD (665 Kč) zakoupit roční permanentku. Pokud vyrazíte do Ledovcového národního parku jednotlivě, přijde vás výlet na 12 USD, tedy na 230 Kč.

Fotografie Jana Vavřínová
Autorka pracuje v Odboru
mezinárodní ochrany biodiverzity
Ministerstva životního prostředí

Kamzík běláček (*Oreamnos americanus*) obývá vysoké severoamerické hory. Je schopen se vyšplhat až do výšky 4 000 m. Svým vzezřením připomíná spíše bílou chlupatou kozu.

SUMMARY

Vavřínová J.: The Glacier National Park

The author does not describe beauties of the Yellowstone or Yosemite NP in the western part of the U.S.A., but takes readers to the Sun in the Glacier National Park in Montana. In 1932, both the Glacier National Park and Waterton Lakes National Park were declared as the world's first International Peace Park under the name Waterton-Glacier International Peace Park. The designation celebrates the longstanding peace and friendship between Canada and the U.S.A. In 1995, both the Glacier and Waterton Lakes NPs have been designated as UNESCO Biosphere Reserves and listed as a UNESCO World Heritage Site. On the U.S. side, the Glacier NP, established on May 11, 1910, to preserve and protect the natural and cultural resources for future generations, covers over than 404,686 hectares of forests, alpine meadows, and lakes. Its

diverse habitats harbour over 70 mammalian species (the most famous Grizzly Bear in total number of 350), more than 260 bird species and at least 1,200 vascular plant species. The spectacular glaciated landscape with all typical glacier features such as "U" shape valleys and mountain ranges is a hikers' paradise providing them with 730 miles of maintained trails that lead deeply into one of the largest intact ecosystems in the lower 48 states. National Park management has been always connected with natural processes such as fires and flooding. Glacier melting has been a serious problem there. The Crown of the Continent is supposed to maintain the best preserved natural ecosystems of the temperate zone in the world. Going-to-the-Sun is the name of the road which takes you from sunny prairies up to snowy mountains. It was built from 1921 to 1932 and it is 87 km long. In the 19th century there were more than 150 glaciers, today of them, only 25 have left there. According to the most pessimistic scenario, in 2030 they can totally disappear. Therefore, do not miss the opportunity to visit the Glacier National Park and touch the Sun.